

מסמך זה משמש לצרכי עבודה פנימית ואינו מהווה נוסח משולב רשמי

צבא הגנה לישראל
צו מס' 1362
צו בדבר משמר אזרחי בישובים

בתוקף סמכותי כמפקד כוחות צה"ל באזור, והואיל והנני סבור כי הדבר דרוש לבטחון האזור, הנני מצווה בזה לאמור:

- הגדרות** 1. בצו זה -
- תיקון:**
צו מס' 1456
צו מס' 1487
צו מס' 1594
- "**ישוב**" - ישוב שיש בו או בסמוך אליו תחנת משטרה, נקודת משטרה או מרכז שיטור קהילתי;
- "**אשכול ישובים**" - קבוצת ישובים הסמוכים זה לזה אשר נקבעו, לעניין צו זה, כאשכול ישובים על ידי הממונה, באישור מפקד כוחות צה"ל באזור;
- "**כביש גישה לישוב**" - כביש המחבר את שער הכניסה לישוב לכביש הסמוך;
- "**כוחות משטרה**" - כוחות משטרה כמשמעותם בצו בדבר כוחות משטרה הפועלים בשיתוף עם צה"ל (יהודה והשומרון) (מס' 52), התשכ"ז-1967;
- תיקון טעות 1**
- "**תושב**" - לרבות מי שגר בישוב ואינו רשום כתושב בו במרשם האוכלוסין בין באזור ובין בישראל, ואינו חבר משמר בישוב אחר;
- תיקון:**
צו מס' 1434
- "**הממונה**" - מי שימונה על-ידי מפקד כוחות צה"ל באזור כממונה לעניין צו זה.
- "**סכין**" - כלי בעל להב או כלי אחר שמסוגל לדקור או לחתוך;
- צו מס' 1651**
- "**כלי יריה**" ו-"**חפץ נפיץ או מבעיר**" - כמשמעותם בצו בדבר הוראות בטחון [נוסח משולב] (יהודה והשומרון) (מס' 1651), התש"ע-2009.
- "**מועצה אזורית**" - כהגדרתה בצו בדבר ניהול מועצות אזוריות (יהודה והשומרון) (מס' 783), התשל"ט-1979.
- 2. הקמת משמר אזרחי בישובים**
- מפקד כוחות צה"ל באזור, בהתייעצות עם הממונה, רשאי להורות בצו על הקמת משמר אזרחי בישוב (להלן - "המשמר").
- 3. המשמר האזרחי ותפקידיו**
- א. בכל פעולה שכוחות משטרה מוסמכים לעשות למען שמירת הבטחון, הנפש והרכוש בתחומי הפעילות שיקבע הממונה, רשאים הם להסתייע במשמר שהוקם באותו ישוב.
- ב. חבר המשמר ימלא תפקיד במשמר רק משנשלח לעשות כן על ידי מפקדו בכפוף להוראות צו זה.

מסמך זה משמש לצרכי עבודה פנימית ואינו מהווה נוסח משולב רשמי
ג. חבר המשמר לא יישלח למלא תפקיד בתחומי פעילות
שנקבעו על ידי הממונה, אלא אם כן קיבל הכשרה מתאימה
שתיקבע על ידי הממונה בהודעה.

ד. חבר המשמר לא יישלח למלא תפקיד אלא בליווי כוחות
משטרה.

ה. חבר המשמר יישלח למלא תפקיד רק בתחומי הישוב בו
הוקם המשמר.

תיקון:
צו מס' 1594

ו. על אף האמור בסעיף קטן (ה) ובסעיף 4, רשאי הממונה, או
מי שהוסמך לכך על ידו, המקרים חריגים המחייבים זאת,
להורות על הפעלת חבר משמר בתחומי ישוב אחר באזור,
ובלבד שילווה על ידי כוחות משטרה.

א. על אף האמור בסעיף 3(ה), ניתן לשלוח חבר משמר למלא
תפקיד גם בתחומי מועצה אזורית, אשר מפקד כוחות צה"ל
באזור, בהתייעצות עם הממונה, הכריז עליה בצו, ואשר
תחומי הפעילות בה יסומנו במפה החתומה בידי מפקד
כוחות צה"ל באזור, אשר תצורף לצו.

הפעלת משמר
אזרחי בתחומי
מועצה אזורית
תיקון:
צו מס' 1434
צו מס' 1498

ב. לא יישלח חבר משמר למלא תפקיד בתחומי מועצה אזורית
כמפורט בסעיף קטן (א) אלא אם הוא תושב אותה מועצה
אזורית.

ג. מפקד כוחות צה"ל באזור רשאי להורות בצו, כי הוראת
סעיף 3(ד) לצו לא תחול על חבר משמר כאמור בסעיף-קטן
(א), ובלבד שחבר משמר לא יישלח למלא תפקיד אלא
בתנאים הבאים:

(1) חבר המשמר עבר הכשרה בסיסית בת 24 שעות ותקופת
הכשרה נוספת בת 15 שעות, אשר כוללות, בין היתר,
סדרי דין ואתיקה מקצועית. ההכשרה תיעשה על ידי
מפקד המשמר או על ידי קצין מטעמו;

(2) חבר המשמר ילווה על ידי חבר משמר נוסף, אשר קיבל
הכשרה כאמור בתת סעיף-קטן (1);

(3) קיימת נוכחות משטרתית בתחומי הפעילות של חבר
המשמר בעת ביצוע הפעילות;

(4) הוראות סעיפים 6(ה)-(ז) לצו לא יחולו על חבר משמר
הנשלח למלא תפקיד לפי סעיף-קטן זה.

ד) חבר משמר, הפועל מכוח סעיף זה, ואשר היה עד לעבירה
פלילית כנגד רכוש, בתחום הפעילות שנקבע לפי סעיף זה,
רשאי:

צו מס' 1594

(1) לבצע את כל הפעולות המיידיות הנדרשות לשם
הפעלת סמכויותיו ביחס לחשוד בביצוע העבירה, וזאת
אף אם החשוד יצא מתחום הפעילות, שנקבע לפי סעיף
זה, במהלך הפעלת הסמכויות כנגדו.

צו מס' 1520
צו מס' 1541
צו מס' 1545
צו מס' 1568

מסמך זה משמש לצרכי עבודה פנימית ואינו מהווה נוסח משולב רשמי
צו מס' 1580 (2) הפעיל חבר המשמר סמכויות לפי סעיף קטן (1), יודיע על כך מייד לכוח משטרה הנמצא בקרבה או לתחנת משטרה.

פעילות מחוץ לתחומי ישוב תיקון: צו מס' 1456
ב.3. א. על אף האמור בסעיף 2, רשאי הממונה, באישור מפקד כוחות צה"ל באזור, לקבוע בכללים תחומי פעילות ואזורי פעילות בהם תסתייע המשטרה במתנדבי המשמר האזרחי גם מחוץ לתחומי ישוב (להלן – פעילות מחוץ לתחומי ישוב).

ב. הממונה רשאי לקבוע בכללים הוראות לעניין קבלת מתנדבים לפעילות מחוץ לתחומי ישוב.

ג. חבר משמר ימלא תפקידו במסגרת פעילות מחוץ לתחומי ישוב רק משנשלח לעשות כן על ידי מפקד תחנת משטרה או על ידי השוטר האחראי בתחנת המשטרה באותה עת.

ד. הוראות סעיפים 3(א), 3(ב), 3(ה), 4 ו-6 – והכללים שהוצאו מכוחם לא יחולו על המתנדבים לפעילות מחוץ לתחומי ישוב.

הפעלת בני נוער
ג.3. מפקד כוחות צה"ל באזור רשאי להורות, בצו, כי בישוב בו הוקם משמר אזרחי תסתייע המשטרה גם במתנדבים בני נוער בגילאים שייקבעו בכללים על ידי הממונה, באישור מפקד כוחות צה"ל באזור, ובלבד שיתקיימו התנאים הבאים:

תיקון: צו מס' 1473
צו מס' 1477
צו מס' 1482
צו מס' 1487
צו מס' 1496
(א) חבר משמר שהוא בן נוער יעבור הכשרה שלא תפחת מהכשרה שעובר חבר משמר הפועל לפי הצו בדבר משמר אזרחי בישובים (הוראת שעה)(יהודה והשומרון)(מס' 1457), התשנ"ח – 1998.

(ב) המשטרה תסתייע במתנדב בן נוער רק בתחום השטח הבנוי של ישוב.

צו מס' 1520
צו מס' 1541
צו מס' 1545
צו מס' 1568
צו מס' 1580

תיקון: צו מס' 1594
ד.3. א. מפקד כוחות צה"ל באזור רשאי להורות בצו כי סעיף 3(ד) לא יחול על המשמר האזרחי שהוקם בישוב ובלבד שחבר המשמר לא יישלח למילוי תפקיד בישוב זה אלא בתנאים הבאים –

(1) חבר המשמר עבר הכשרה בסיסית בת 24 שעות ותקופת הכשרה נוספת בת 15 שעות, אשר כוללות, בין היתר, את נושא סמכויות חבר המשמר ובהן מעצר, חיפוש ושימוש בכח, סדרי הדין ואתיקה מקצועית; ההכשרה תיעשה על ידי מפקד המשמר בישוב או על ידי קצין מטעמו;
(2) חבר המשמר ילווה על ידי חבר משמר נוסף, אשר

מסמך זה משמש לצרכי עבודה פנימית ואינו מהווה נוסח משולב רשמי
קיבל הכשרה כמתואר בסעיף קטן (א) לעיל;
(3) חבר משמר שהוא בן נוער כאמור בסעיף 3ג ילווה
על ידי חבר משמר נוסף, בעל ותק של שנתיים
לפחות במשמר, ובהתאם לתנאים הקבועים
בסעיף 3ג.
(4) הממונה רשאי לקבוע בכללים הוראות לעניין
קבלת מתנדבים לפעילות בהתאם לצו זה.

ב. מפקד כוחות צה"ל באזור יהיה רשאי להורות, כאמור
בסעיף קטן (א), לאחר שישקול את הצורך הבטחוני,
התועלת והסיכונים לאי החלתו של סעיף 3(ד) ובין היתר
ישקול את השיקולים הבאים:
(1) קיומה של נוכחות משטרתית בישוב בעת הפעלת
המשמר האזרחי;
(2) מיקומו של הישוב, גודלו ומספר תושביו;
(3) היקף ההתנדבות של תושבי הישוב, בעלי כשירות
מתאימה, למשמר האזרחי;
(4) יחסי הישוב עם סביבתו.

3ה. על אף האמור בסעיף 3(ה), רשאי הממונה לקבוע כי מספר
ישובים יהיו אשכול ישובים. קבע הממונה כאמור:
תיקון:
צו מס' 1594

1. רשאי חבר המשמר לפעול גם בתחומי כל אחד
מהישובים הכלולים באשכול הישובים בו הוא
מתגורר. לעניין צו זה, יראו בישובים אלו כישוב מגוריו
של החבר.
2. רשאי חבר המשמר לפעול בתחום כביש גישה לישוב
שבאשכול, ובלבד שכביש גישה כאמור נקבע, לעניין
סעיף זה, על ידי הממונה וסומן על גבי מפה, באישור
מפקד כוחות צה"ל באזור.

4. חבר המשמר הינו מי שנתקבל למשמר כמתנדב לפי כללים
שיקבע הממונה בהודעה; ובלבד שלא יהיה חבר המשמר
אלא מי שהוא תושב הישוב בו הוקם המשמר או תושב
מועצה אזורית שהוכרזה בצו כמפורט בסעיף 3א(א).
ב. על אף האמור בסעיף קטן (א), רשאי הממונה לקבוע
בכללים הוראות לעניין קבלת מתנדבים כחברי משמר,
הגם שאינם תושבי האזור.
חברי המשמר
תיקון:
צו מס' 1434
תיקון טעות 2
צו מס' 1594

5. א. חובותיו, זכויותיו, חסינויותיו וכפיפותו לשיפוט ולדין
משמעת של חבר המשמר האזרחי בשעה מילוי תפקידו
יהיו כשל חבר המשמר האזרחי בישראל בשינויים
המחוייבים; הוראה זה באה להוסיף על כל חובה שהוטלה
עליו בכל דין או בתחיקת בטחון.

ב. חובה שהוטלת על חבר המשמר לפי חוק שירות בטחון
(נוסח משולב), התשי"ט 1959- או חוק ההתגוננות
האזרחית, תשי"א 1951-, כפי תוקפם בישראל מעת לעת,
או חובה לשירות קבע בצה"ל, דוחה חובה שהוטלת עליו
כחבר המשמר.

מסמך זה משמש לצרכי עבודה פנימית ואינו מהווה נוסח משולב רשמי
סמכויותיו של חבר המשמר
6. לחבר המשמר, בשעת מילוי תפקידו, תהיינה הסמכויות
הבאות:

א. לדרוש מכל אדם למסור לו ידיעות מלאות המאפשרות את זיהויו ולהציג בפניו כל תעודה שברשותו המאפשרת זיהויו.

ב. (1) לדרוש מכל אדם להתלוות אליו לתחנת המשטרה או לעכבו עד לבואו של שוטר אם לא הזדהה בפניו כאמור, או אם יש לחבר המשמר יסוד סביר להניח שאותו אדם עבר עבירה זה מקרוב, או כי הוא עומד לעבור עבירה העלולה לסכן את שלומו או בטחונו של אדם, או את שלום הציבור, או את בטחון מדינת ישראל או האזור.

תיקון:
צו מס' 1498

(2) סרב אדם לדרישת חבר המשמר כאמור בתת סעיף-קטן (1), רשאי חבר המשמר להשתמש בכל אמצעי סביר לשם מילוי דרישתו.

ג. לערוך חיפוש בכליו או בגופו של אדם או בכלי רכבו אם יש לו חשד סביר כי אותו אדם נושא איתו שלא כדיון, סכין, כלי יריה או חומר נפיץ או מבעיר והחיפוש דרוש כדי למנוע סיכון חיי אדם.

תיקון טעות 1

ד. לתפוס חפץ, אם יש לו יסוד סביר להניח כי באותו חפץ נעברה או עומדים לעבור עבירה, או שהוא עשוי לשמש ראיה בהליך משפטי של עבירה, או שניתן כשכר בעד ביצוע עבירה או כאמצעי לביצועה; עשה חבר המשמר שימוש בסמכות זו, ימסור מיד את החפץ אשר תפס לידי שוטר או חייל.

תיקון טעות 1

ה. לעצור אדם בלא צו מעצר, אם -
1. המעצר נעשה לצורך סיוע לשוטר בעת מילוי תפקידו לפי דרישתו ובנוכחותו.
2. האדם מבצע בפניו, או שהוא מואשם על ידי אדם אחר אשר בפניו עבר, זה מקרוב, עבירה שהעונש הקבוע בצידה הוא מעל שלוש שנות מאסר, והיא מן העבירות שקבע הממונה בצו, ובלבד שקודם המעצר נדרש אותו אדם להילוות אל חבר המשמר עד לבואו של שוטר אל תחנת המשטרה, והוא לא ציית לדרישה זו.

ו. חבר המשמר שעצר אדם על פי סעיף קטן (ה) ימסרנו מיד לחייל או לשוטר במילוי תפקידם או יביאנו מיד לתחנת המשטרה הקרובה.

ז. בנסיבות בהן הוסמך חבר המשמר בצו זה לעצור אדם, רשאי הוא להשתמש בכל אמצעי סביר הדרוש לביצוע המעצר, אם האדם מתנגד למעצר או מנסה להתחמק ממנו. עשה חבר המשמר שימוש בסמכות כאמור, יודיע על כך מייד לחייל או לשוטר שלידי מסר את העציר.

ח. לרשום דו"חות תעבורה בגין עבירות תנועה, ובלבד שקיבל הכשרה מתאימה לכך.

תיקון:
צו מס' 1594

- מסמך זה משמש לצרכי עבודה פנימית ואינו מהווה נוסח משולב רשמי**
- סיום החברות** 7. חברותו של אדם במשמר פוקעת ארבעה עשר יום לאחר שמסר למפקדיו הודעה בכתב על הפסקת חברותו, או ביום שנמסרה לו הודעה על כך בכתב מאת מפקד המשמר האזרחי בתחומי ישוב, הכל לפי התאריך המוקדם.
- תעודות וסמלים** 8. א. לחבר המשמר תימסר תעודה לצורך זיהוי כחבר המשמר; הממונה יקבע בצו הוראות לשימוש בתעודה המזהה.
- תיקון טעות 1** ב. חבר המשמר יענוד בעת מילוי תפקידו את האבזורים והסמלים שקבע הממונה בצו; הממונה יקבע בצו הוראות לשימוש באבזורים ובסמלים.
- צו מס' 1487** ג. הממונה, באישור מפקד כוחות צה"ל באזור, רשאי לקבוע בצו סוגי פעילות של חברי משמר, שיהיו פטורים מהחובות הקבועות בסעיף קטן (ב).
- מינויים** 9. א. הממונה או מי שהסמיך לכך ימנה מבין כוחות משטרה מפקד למשמר בתחומי הישוב ורשאי הוא למנות מבין כוחות משטרה שוטרים למלא תפקיד במשמר ולקבוע את תאריהם.
- ב. מינוי מפקדים וקצינים למשמר מדרגת סרן ניצב ומעלה טעון אישור מפקד כוחות צה"ל באזור.
- גמלאות לנפגעים** 10. חבר המשמר שנפגע תוך כדי מילוי תפקידו למען שמירת בטחון הנפש והרכוש בהתאם להוראות הממונים עליו, יראו אותו כמי שנפגע על פי חוק המשטרה (נכים ונספים), התשמ"א-1981, כפי תוקפו בישראל.
- תחילת תוקף** 11. תחילת תוקפו של צו זה ביום חתימתו.
- השם** 12. צו זה ייקרא: "צו בדבר משמר אזרחי בישובים (יהודה והשומרון) (מס' 1362), התשנ"ב-1992".

דני יתום, אלוף
מפקד כוחות צה"ל
באזור יהודה והשומרון

ז' בשבט התשנ"ב
12 בינואר 1992

- פורסם: קמצ"מ 133 עמ' 684**
- תיקונים: 1. צו מס' 1434 (תיקון מס' 1) [4.1.96] קמצ"מ 165 עמ' 1972**
- 2. צו מס' 1456 (תיקון מס' 2) [11.06.98] קמצ"מ 180 עמ' 2421**
- תיקון טעות 1: קמצ"מ 144 עמ' 1072**
- תיקון טעות 2: קמצ"מ 166 עמ' 2031**
- 3. צו מס' 1473 (תיקון מס' 3) [26.1.00] קמצ"מ 189 עמ' 2701**
- 4. צו מס' 1477 (תיקון מס' 4) [5.4.00] קמצ"מ 190 עמ' 2801**
- 5. צו מס' 1482 (תיקון מס' 5) [5.10.00] קמצ"מ 191 עמ' 2904**
- 6. צו מס' 1487 (תיקון מס' 6) [24.1.01] קמצ"מ 192 עמ' 2949**
- 7. צו מס' 1496 (תיקון מס' 7) [30.1.02] קמצ"מ 197 עמ' 3116**
- 8. צו מס' 1498 (תיקון מס' 8) [13.3.02] קמצ"מ 199 עמ' 3148**
- 9. צו מס' 1520 (תיקון מס' 9) [26.1.03] קמצ"מ 202 עמ' 3330**

7
היועץ המשפטי
לאזור יהודה והשומרון

- מסמך זה משמש לצרכי עבודה פנימית ואינו מהווה נוסח משולב רשמי
10. צו מס' 1541 (תיקון מס' 10) [6.1.04] קמצ"מ 207 עמ' 3544
11. צו מס' 1545 (תיקון מס' 11) [1.7.04] קמצ"מ 208 עמ' 3728
12. צו מס' 1568 (תיקון מס' 12) [14.7.05] קמצ"מ 210 עמ' 4054
13. צו מס' 1580 (תיקון מס' 13) [31.10.06] קמצ"מ 217 עמ' 4309
14. צו מס' 1594 (תיקון מס' 14)
15. צו מס' 1651 צו בדבר הוראות ביטחון [נוסח משולב] (01.11.09)
- קמצ"מ 234 עמ' 5993